

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul BUIUCANI)
MD-2004, mun. Chișinău,
str. M. Viteazul, 2
tel./fax 022-29-51-20

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(Buiucani Office)
MD-2004, Chișinău,
2nd Mihai Viteazul street
Tel. number/fax 022-29-51-20

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL BUIUCANI
Ieșire Nr. _____
" " 20

Curtea Constituțională a RM
Mun Chișinău, str A. Lăpușneanu 28

Prin prezenta, Judecătoria Chisinau, sediul Buiucani, în temeiul art 135 din Constituție, Vă remite spre examinare excepția de neconstituționalitate a dispoziției

- art 176 alin. (3) pct. 8 CPP, coraborat cu art 186 alin. (4) și art 188 alin. (2) din Cod de procedură penală - sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

Anexă:

copia Încheierii din 22.03.2021,

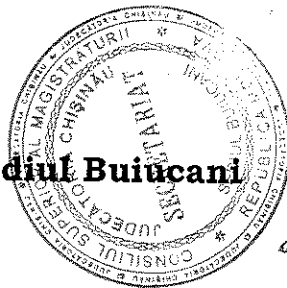
Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate -9 file,

copia rechizitoriului-155 file,

copia demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate

Cu respect,

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

[Signature]

Ana CUCERESCU

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL BUIUCANI
Ieșire Nr. 5-19-7789
"25" 03 2021

11:10
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 698
"26" 03 2021

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire Nicoară

2. Prenume Vasile

3. Funcția Avocat BAA „Pro Dreptate”

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

11.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a sintagmei „*sau de către procuror, organul de urmărire penală*” în contextul textului „*alte circumstanțe esențiale*” din art. 176 alin. (3) pct. 8) coroborat art. 186 alin. (4), 188 alin. (2) din Codul de procedură penală prin prisma prevederilor articolelor 1 alin. (3); 25 care garantează principiul legalității privării de libertate a persoanei în coroborare cu art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege; a textului „*și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă*” din art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală prin prisma prevederilor articolelor 20; 25; 26; 54 din Constituție.

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

13. La originea acuzațiilor penale în privința inculpatului Bîrcă Viorel se află ordonanța privind începerea urmăririi penale din 08.09.2020, în baza art. 191 alin. (5) din Codul penal.

14. La data de 04.12.2020, Bîrcă Viorel a fost reținut în temeiul „*bănuielii rezonabile*” că ar fi comis faptele indicate în ordonanța de pornire a urmăririi penale. Prin Ordonanța de punere sub învinuire din 05.12.2020 Bîrcă Viorel a fost acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 191 alin. (5) CP, în baza normei vechi de incriminare a delapidării averii străine.

15. Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 05.12.2020 în privința lui Bîrcă Viorel a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu, pe un termen de 30 de zile. Procurorul a motivat necesitatea aplicării măsurii preventive, inclusiv prin invocarea art. 176 alin. (3) pct. 8) CPP.

16. Ulterior, la data de 29.12.2020; 01.02.2021 și 02.03.2021, Judecătoria Chișinău sediul Ciocana a prelungit termenul măsurii preventive, de fiecare dată cu 30 de zile, la solicitarea procurorului care a invocat, inclusiv prevederile art. 176 alin. (3) pct. 8) CPP în contextul art. 186 alin. (4), 188 alin. (2) CPP.

17. Prin Ordonanța de punere sub învinuire din 23.02.2021, Bîrcă Viorel a fost acuzat de comiterea faptei prevăzută la art. 191 alin. (5) CP. La încadrarea juridică a faptei nu au fost descrise elementele obligatorii ce redau semnele componenței de infracțiune desprinse din norma de incriminare. Contrar prevederilor art. 281 alin. (2) CPP, persoanei acuzate nu i-au fost incriminate semnele calificative ale infracțiunii.

18. La etapa urmăririi penale, cu orice ocazie, partea apărării a invocat nulitatea actelor procedurale de acuzare, insistând asupra încălcării drepturilor garantate de art. 6 & 3, 7 CEDO, vicii fundamentale ce afectează întregul proces.

19. Ignorând argumentele părții apărării, care sunt suficient de puternice și capabile să indice asupra caracterului inechitabil al procesului în ansamblu, la data de 11.03.2021, procurorul a întocmit rechizitoriul în cauza penală. Actul de sesizare a instanței de judecată, după conținut, nu coincide cu ordonanța de punere sub învinuire. La pagina 151 din rechizitoriu, în sarcina inculpatului a fost reținută infracțiunea prevăzută la art. 191 alin. (5) CP, incriminându-se și unele semne calificative în sensul art. 113 CP coroborat art. 281 alin. (2) CPP, care nu se regăsesc în ordonanța de punere sub învinuire din 23.02.2021. De la sine, această situație denotă că actul de sesizare a instanței de judecată este afectat de nulitate. Ori, rechizitoriu nu poate să conțină alte acuzații penale decât cele ce se conțin în ordonanța de punere sub învinuire.

20. Pentru ședința preliminară în cauza penală, partea apărării a pregătit o Cerere privind nulitatea actului de sesizare a instanței de judecată și o Cerere privind asigurarea efectivă a drepturilor garantate de art. 6 & 3, 7 CEDO, ambele se anexează.

21. La data de 19.03.2021, procurorul a înaintat un demers privind prelungirea termenului măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu, pus în discuție în ședința preliminară din data de 22.03.2021, fără a fi anexate careva probe, insistându-se asupra elementelor de fapt ce se

procedura prevăzute de lege.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut”.

2) Jurisprudența Curții Constituționale a RM

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016

„64. ... Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.

71. Astfel, **excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare**, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

80. Curtea menționează că **dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil**. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitate sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legislative cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 23.02.2016

„49. Curtea reiterează că într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor ...

50. Articolul 25 din Constituție garantează principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și modul prevăzute de lege.

51. Același principiu este consacrat și de actele internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte.

52. Astfel, potrivit articolului 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, „orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa”, iar articolul 9 prevede că „nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar”.

56. Scopul urmărit prin prevederile constituționale și ale actelor internaționale menționate este evitarea detențiilor arbitrare și a celor prea lungi (Lukanov v. Bulgaria, 20 martie 1997, Rapoarte 1997 II, § 41 ...). De aceea orice privare de libertate, oricât de scurtă, trebuie să fie justificată. Justificarea măsurii trebuie să fie convingătoare și temeinică. Lipsa motivării sau motivarea superficială face ca arestarea sau prelungirea ei să fie nelegală.

57. Constituie lipsire de libertate atât reținerea (Străisteanu și alții v. Moldova, nr. 4834/06, §§ 85-88, 7 aprilie 2009), cât și arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu (Mancini v. Italia, nr. 44955/98)”

Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 30.10.2018

„63. ... în conformitate cu articolul 5 § 1 din Convenția Europeană, orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță.

64. Prin garantarea „dreptului la libertate”, articolul 5 § 1 din Convenție se referă la libertatea fizică a persoanei (Creangă v. România [MC], 23 februarie 2012, § 84).

65. Scopul principal al dispozițiilor citate este de a proteja persoana împotriva unei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate (McKay v. Regatul Unit [MC], 3 octombrie 2006, § 30).

68. O persoană poate fi plasată în detenție doar atunci când bănuiala comiterii unei infracțiuni de către aceasta este coroborată cu existența motivelor justificative. Aceleași sunt concluziile Recomandării nr. (2006) 13 privind arestul preventiv, condițiile în care acesta se execută și măsurile de protecție împotriva abuzului, adoptate de Comitetul de Miniștri din cadrul Consiliului Europei la 27 septembrie 2006, la cea de-a 974-a reuniune a delegațiilor de miniștri.

71. Orice privare de libertate nu trebuie doar să se bazeze pe una dintre excepțiile enunțate la literele

a)-f) ale articolului 5 § 1 din Convenția Europeană, ci trebuie să fie și „legală”. Atunci când se pune în discuție „legalitatea” detenției, inclusiv problema respectării „căilor legale”, Convenția Europeană face trimitere la legislația națională. Ea impune în primul rând ca orice arestare sau detenție să aibă o bază legală în dreptul intern, însă **privește și calitatea legislației** (a se vedea *Del Río Prada v. Spania* ...)

72. „Calitatea legii” presupune ca legea națională care autorizează privarea de libertate să fie suficient de accesibilă, precisă și previzibilă în aplicarea sa, pentru a evita orice risc de arbitrar.

73. Criteriul „legalității” presupune ca orice lege să fie suficient de precisă pentru a-i permite persoanei – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune (a se vedea *M. v. Germania*, 17 decembrie 2009, § 90; și *Oshurko v. Ucraina*, 8 septembrie 2011, § 98). Atunci când se pune în discuție privarea de libertate, este esențial ca legislația internă să definească de o **manieră clară condițiile detenției** (a se vedea *Creangă v. România [MC]*, 23 februarie 2012, § 120).

74. Cerința legalității nu este îndeplinită prin simpla respectare a dreptului intern relevant; trebuie ca dreptul intern să se conformeze el însuși Constituției și Convenției Europene, inclusiv principiilor generale enunțate sau presupuse de acestea (a se vedea *Plesó v. Ungaria*, 2 octombrie 2012, § 59).

91. Dincolo de acest fapt, în general, **articolul 5 § 1 din Convenția Europeană conține o listă exhaustivă a motivelor permise pentru privarea de libertate, prevăzute la literele (a)-(f), iar nicio privare de libertate nu va fi legală decât dacă se va încadra în unul din aceste motive** (e.g. a se vedea *M. v. Germania*, 17 decembrie 2009, § 86; *Creangă v. România [MC]*, 23 februarie 2012, § 120...).

3) Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare CEDO)

Articolul 5 Dreptul la libertate și la siguranță

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;
- b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;
- c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia ...”.

4) Prevederi relevante ale Codului de procedură penală

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

„(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(...)

(8) Hotărârile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sânt obligatorii pentru organele de urmărire penală, procurori și instanțele de judecată”.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

„(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sânt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrângere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod”.

Articolul 11. Inviolabilitatea persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sânt inviolabile.

(2) Nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și în modul stabilit de prezentul cod (...).”

Articolul 176. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive

„(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănușitul, învinușitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să

8

13

nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

(...)

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, procurorul și instanța de judecată vor aprecia și vor motiva, în mod obligatoriu, dacă măsura preventivă este proporțională cu circumstanțele individuale ale cauzei penale, inclusiv luând în considerare:

(...)

8) **alte circumstanțe esențiale prezentate de bănuít, învinuit, inculpat sau de către procuror, organul de urmărire penală.**

(...)"

Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

12 „(..."

(4) Termenul arestului poate fi prelungit doar atunci când alte măsuri preventive neprivative de libertate nu sânt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestului preventiv și și-au păstrat actualitatea condițiile și criteriile stipulate la art. 175, 176 și 185".

Articolul 188. Arestarea la domiciliu

„(1) Arestarea la domiciliu constă în izolarea învinuitului, inculpatului de societate în locuința acestuia, cu stabilirea anumitor restricții.

(2) Arestarea la domiciliu se aplică față de învinuit, inculpat în baza hotărârii judecătorești de instrucție sau a instanței de judecată în modul prevăzut în art.185 și 186, în condițiile care permit aplicarea măsurii preventive sub formă de arest, însă izolarea lui totală nu este rațională în legătură cu vârsta, starea sănătății, starea familială sau cu alte împrejurări.

(...)"

Articolul 345. Ședința preliminară

„(..."

(4) În ședința preliminară se soluționează chestiunile privind:

1) cererile și demersurile înaintate, precum și recuzările declarate;

2) lista probelor care vor fi prezentate de către părți la judecarea cauzei;

3) trimiterea cauzei după competență sau, după caz, încetarea, totală sau parțială, a procesului penal;

4) suspendarea procesului penal;

5) fixarea termenului de judecată;

6) măsurile preventive și de ocrotire".

28. În raport cu cele invocate supra, scoatem în evidență că articolul 25 din Constituție garantează principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și modul **prevăzut de lege**. Același principiu este consacrat și de actele internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte. Astfel, potrivit art. 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, „*orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la siguranța sa*”, iar art. 9 prevede că „*nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar*” (a se vedea inclusiv & 50-52 din HCC nr. 23 din 23.02.2016).

29. În conformitate cu art. 5 & 1 CEDO, orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. **Orice privare de libertate nu trebuie doar să se bazeze pe una dintre excepțiile enunțate la literele a)-f) ale art. 5 & 1 CEDO, ci trebuie să fie și „legală”**. Atunci când se pune în discuție „legalitatea” detenției, inclusiv problema respectării „căilor legale”, Convenția Europeană face trimitere la legislația națională. Ea impune în primul rând ca orice arestare sau detenție să aibă o bază legală în dreptul intern, însă privește și calitatea legislației, aspect ce presupune ca **legea națională care autorizează privarea de libertate să fie suficient de accesibilă, precisă și previzibilă în aplicarea sa, pentru a evita orice risc de arbitrar**. Atunci când se pune în discuție privarea de libertate, este esențial ca legislația internă să definească de o manieră clară condițiile detenției (a se vedea *Creangă vs. România, hotărârea din 23.02.2012, & 120*). Articolul 5 & 1 din Convenția Europeană conține o listă exhaustivă a motivelor permise pentru

9

privarea de libertate, prevăzute la literele a)-f), iar **nici o privare de libertate nu va fi legală decât dacă se va încadra în unul din aceste motive** (a se vedea inclusiv && 71-74, 94 din HCC nr. 27 din 30.10.2018).

Neconstituționalitatea sintagmei „sau de către procuror, organul de urmărire penală” în contextul textului „alte circumstanțe esențiale” din art. 176 alin. (3) pct. 8) coroborat art. 186 alin. (4), 188 alin. (2) din Codul de procedură penală

30. În sensul prevederilor art. 186 alin. (4) CPP, **termenul arestului poate fi prelungit inclusiv în condițiile prevăzute în art. 176 CPP**. În același timp, potrivit art. 188 alin. (2) CPP, termenul arestului la domiciliu se prelungește conform art. 186 CPP.

31. Potrivit art. 176 alin. (3) pct. 8) coroborat art. 186 alin. (4), 188 alin. (2) CPP, la soluționarea chestiunii privind necesitatea prelungirii termenului măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu se ia în considerare și **„alte circumstanțe esențiale prezentate de bănuít, învinuit, inculpat sau de către procuror, organul de urmărire penală”**.

32. În partea ce ține de sintagma „alte circumstanțe esențiale prezentate de bănuít, învinuit, inculpat”, din textul art. 176 alin. (3) pct. 8) CPP, nu există careva probleme de „calitate a legii”. Această sintagmă are menirea să asigure efectiv „dreptul la libertate” în sensul art. 5 CEDO.

33. În același timp, sintagma „sau de procuror, organul de urmărire penală” în contextul textului „alte circumstanțe esențiale” din art. 176 alin. (3) pct. 8) CPP, care urmează a fi luate în calcul la soluționarea chestiunii privind prelungirea termenului de arest, nu corespunde criteriilor de calitate a legii, situație incompatibilă cu art. 1 alin. (3), 25 din Constituție care garantează principiul legalității privării de libertate a persoanei în coroborare cu art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

34. **Prevederile legale criticate constituie o sursă de incertitudine juridică, din cauza caracterului său foarte general, fără limite clare, ceea ce lasă loc pentru lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate**, inclusiv, nefiind clar condițiile în care „organul de urmărire penală” poate invoca „alte circumstanțe esențiale” în cazul în care doar procurorul poate înainta și susține demersul privind prelungirea termenului de arest.

42. Prevederile legale criticate contravin art. 5 & 1 CEDO coroborat art. 25 din Constituție, care stabilesc o listă exhaustivă a motivelor permise pentru privarea de libertate (& 91 din HCC nr. 27 din 30.10.2018; cauza *Creangă vs. România*, Hotărârea CtEDO din 23.02.2012, & 120). În consecință, instanțelor judecătorești naționale (ca și în această speță) li se solicită îngădirea „dreptului la libertate” din motiv că, **o cauză penală se află în desfășurare (chiar dacă în această cauză nu este vizat inculpatul)** sau că organul de urmărire penală a admis unele omisiuni în activitatea sa, cum ar fi neidentificarea unor persoane (a se vedea pct. 24 supra), aceste motive irelevante fiind raportate la „alte circumstanțe esențiale prezentate de către procuror”.

43. În acest sens, este relevant, că Curtea de la Strasbourg a adus critici dure, prin Hotărârea din 18.02.2021 în cauza *Azizov și Novruzlu vs. Azerbaidjan*, invocând că instanțele naționale au adus motive irelevante atunci când au prelungit arestul preventiv. În special, având în vedere că instanțele au menționat că **este nevoie de mai mult timp pentru finalizarea anchetei**. Cu această ocazie, CtEDO a reiterat faptul că, în temeiul art. 5 & 3 din Convenție, argumentele precum **necesitatea implementării unor măsuri de anchetă suplimentare sau faptul că procedurile nu au fost încă finalizate, nu corespund niciunui motiv acceptabil pentru plasarea în detenție a unei persoane în cursul procesului**.

44. Așadar, prevederile legale criticate nu respectă scopul esențial al art. 5 CEDO: protejarea individului împotriva arbitrariului autorităților statale. Aceleași prevederi permit interpretarea extensivă a circumstanțelor în care o persoană poate fi **în mod legal** privată de libertate. Astfel, se ignoră faptul, că orice detenție nelegală a unei persoane constituie o negare totală a dreptului ei la libertate și la siguranță generat de textul art. 5 CEDO precum și o încălcare extrem de gravă a prevederilor respective.

45. În raport cu cele invocate, considerăm că sintagma „sau de către procuror, organul de urmărire penală” în contextul textului „alte circumstanțe esențiale” din art. 176 alin. (3) pct.

8) coroborat art. 186 alin. (4), 188 alin. (2) din Codul de procedură penală contravine prevederilor articolelor 1 alin. (3); 25 care garantează principiul legalității privării de libertate a persoanei în coroborare cu art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege

Neconstituționalitatea textului „și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă” din art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală

46. Ridicând excepția de neconstituționalitate a prevederilor indicate mai sus, prin prisma argumentelor invocate la pct. 28-45 *supra*, am pornit de la ideea că ***soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale*** (& 64, HCC nr. 2 din 09.02.2016).

47. Excepția de neconstituționalitate a prevederilor legale criticate constituie o ***acțiune procesuală de apărare*** (& 71, HCC nr. 2 din 09.02.2016); ***dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezentând un aspect al dreptului la un proces echitabil*** (& 80, HCC nr. 2 din 09.02.2016).

48. Prevederile legale criticate: „și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă” din art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală contravin prevederilor art. 20, 25, 26, 54 din Constituție, cel puțin, din câteva perspective pe care le vom aduce în atenția Curții Constituționale.

49. În primul rând, potrivit & 81 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, ***suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze***, considerente valabile și în cazul procesului de judecată privind examinarea demersului ce ține de prelungirea termenului de arest. Amendamentele operate prin Legea nr. 99 din 11.06.2020, art. V privind completarea articolului 7 din Codul de procedură penală cu aliniatul (3²) în partea ce ține de textul criticat restrânge nejustificat, contrar ***art. 54 din Constituție*** drepturile fundamentale garantate de ***art. 25 din Constituție*** în sensul HCC nr. 23 din 23.02.2016; ***art. 20 din Constituție (dreptul la un proces echitabil)*** în sensul & 80 HCC nr. 2 din 09.02.2016 și ***art. 26 din Constituție (dreptul la apărare)*** în sensul & 71 HCC nr. 2 din 09.02.2016. Ori, suspendarea examinării cauzei la etapa dezbaterilor judiciare, dar nu la etapa ridicării excepției de neconstituționalitate, neglijează în totalitate jurisprudența Curții Constituționale în sensul invocat anterior; ***crează premise pentru promovarea îndelungată (din momentul înaintării sesizării și până la suspendarea dezbaterilor judiciare conform redacției actuale a normei criticate) a unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale*** (& 64, HCC nr. 2 din 09.02.2016), generând condiții de îngrădire nejustificată, pentru o perioadă îndelungată, a dreptului la apărare și la un proces echitabil (& 71, 80, HCC nr. 2 din 09.02.2016).

50. Astfel, la caz, procedura contradictorie privind prelungirea termenului măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu este axată pe elucidarea și constatarea „***circumstanțelor esențiale***” invocate de procuror în demersul său, în sensul art. 176 alin. (3) pct. 8) CPP (*aspecte ce contravin Hotărârii din 18.02.2021 în cauza Azizov și Novruzlu vs. Azerbaidjan*), unele din ele fiind puse anterior la baza soluției privind prelungirea termenului de arest. Astfel, examinarea demersului procurorului privind prelungirea termenului de arest are loc prin promovarea unei proceduri ce contravine considerentelor și garanțiilor care rezultă din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.

51. În al doilea rând, ***soluția legislativă*** cuprinsă în prevederile legale criticate, potrivit căreia instanța de judecată nu este obligată să suspende examinarea cauzei privind soluționarea demersului cu privire la prelungirea termenului măsurii preventive, reprezintă o sursă suplimentară de îngrădire nejustificată, în sensul art. 54 din Constituție, a drepturilor garantate de articolele 20, 25, 26 din Constituție, în condițiile invocate anterior.

52. Restrângerea drepturilor fundamentale în condițiile indicate mai sus nu corespunde *criteriului de proporționalitate* și nu poate fi justificată din punct de vedere a unui *scop legitim*. Această restrângere atinge existența drepturilor fundamentale garantate de art. 20, 25, 26 din Constituție; face ca aceste drepturi să fie tratate ca fiind *teoretice și iluzorii*, ignorându-se faptul, că Constituția garantează doar drepturi concrete și efective.

53. Această soluție legislativă contravine, în mod evident, nu doar HCC nr. 2 din 09.02.2016 dar și jurisprudenței recente a Curții Constituționale, inclusiv Deciziei Curții Constituționale nr. 18 din 09.02.2021, && 24, 26 coroborat Deciziei nr. 89 din 23.07.2020, & 25.

54. În raport cu cele invocate considerăm că textul „*și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă*” din art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală contravine prevederilor articolelor 20; 25; 26; 54 din Constituție.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

55. Solicităm Curții Constituționale să declare neconstituționale prevederile privind:

- sintagma „*sau de către procuror, organul de urmărire penală*” în contextul textului „*alte circumstanțe esențiale*” din art. 176 alin. (3) pct. 8) coroborat art. 186 alin. (4) și 188 alin. (2) din Codul de procedură penală, care contravin prevederilor articolelor 1 alin. (3); 25 care garantează principiul legalității privării de libertate a persoanei în coroborare cu art. 23 alin. (2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege;

- textul „*și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă*” din art. 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală contravine prevederilor articolelor 20; 25; 26; 54 din Constituție.

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

56. Anterior Curtea Constituțională nu s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor legale criticate.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

57. La sesizare se anexează:

Rechizitoriu în cauza penală;

Demersul procurorului privind prelungirea termenului măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu;

Cererea privind nulitatea actului de sesizare a instanței de judecată;

Cererea privind asigurarea eficacității dreptului la apărare și a echității procedurii în sensul art. 6 CEDO;

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

58. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

Data 22 martie 2021

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

ÎN C H E I E R E

22 martie 2021

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
In componența:
Președinte de ședință, judecător-raportor
Judecător

Ana Cucerescu
Petru Păun
Eugeniu Beșelea
Nicolae Balan

grefier

Cu participarea:

Acuzator de Stat

Reprezentantul BC Banca de Economii

Avocatului inculpatului:

Inculpatul:

- Constantin Popa

- Olaru Grigore

Vasile Nicoara

Bîrca Viorel Nicolae

examinând în ședință de judecată publică, preliminară cauza penală privind
învinuirea lui

Bîrca Viorel Nicolae :

fără antecedente penale, cetățean al R. Moldova, măsura preventivă arest la domiciliu
aplicată la 04.12.2020-prezent,-

învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal,

examinînd cererea avocatului Vasile Nicoară privind ridicarea excepției de
neconstituționalitate a prevederilor art 176 alin. (3) lit. 8) Cod de procedură penală,

a c o n s t a t a t :

1. În procedura Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani se află spre examinare
cauza penală de învinuire a lui Bîrca Viorel Nicolae în comiterea infracțiunii prevăzute
de art. 191 alin. (5) Cod penal.

2. În ședința de judecată preliminară avocatului Vasile Nicoară în interesele
inculpatului Bîrcă Viorel Nicolae a înaintat cerere privind ridicarea excepției de
neconstituționalitate a sintagmei- *alte circumstanțe esențiale- din art 176 alin. (3) pct.*
8 CPP, coraborat cu art 186 alin. (4) și art 188 alin. (2) din Cod de procedură penală.
/cererea integral motivată anexată la materialele cauzei/.

3. Inculpatul Bîrcă Viorel Nicolae, a susținut cererea avocatului.

4. Acuzatorul de stat Popa Constantin, a solicitat respingerea demersului ca
fiind nefondat.

5. Reprezentantul BC Banca de Economii SA, în proces de lichidare, Olaru
Grigore, a susținut poziția acuzatorului de stat.

6. Analizând solicitarea formulată de către avocatul Vasile Nicoară privind ridicarea
excepției de neconstituționalitate, instanța o admite, din considerentele arătate infra:

7. În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit.
g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea

187
Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

8. Prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art.135 alin.(1) lit.a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

-judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

9. Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că se invocă neconstituționalitatea dispozițiilor cuprinse în textul alte circumstanțe esențiale- din art 176 alin. (3) pct. 8 CPP, coraborat cu art 186 alin. (4) și art 188 alin. (2) din Cod de procedură penală - care urmează a fi supus procedurii de verificare a constituționalității în raport cu art. 23 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

10. Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă:

-Normele procesual-penale cuprinse în art.176 alin.(3) pct 8) Cod de procedură penală al Republicii Moldova, vizate în sesizarea depusă de avocatul Vasile Nicoară, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât aceasta face parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție.

- Excepția este ridicată de către apărătorul Vasile Nicoară, care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Bîrcă Viorel Boris;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

11. În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016.

12. Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse

188
judecății, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite cererea înaintată de avocatul Vasile Nicoară și ridică excepția de neconstituționalitate alte circumstanțe esențiale- din art 176 alin. (3) pct. 8 CPP, coraborat cu art 186 alin. (4) și art 188 alin. (2) din Cod de procedură penală - sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

13. În conformitate cu art. 342 Cod de procedură penală instanța de judecată,

dispune:

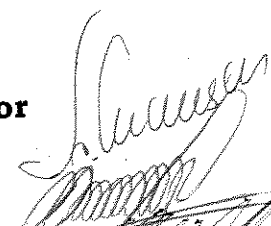
Se ridică excepția de neconstituționalitate - alte circumstanțe esențiale- din art 176 alin. (3) pct. 8 CPP, coraborat cu art 186 alin. (4) și art 188 alin. (2) din Cod de procedură penală - sun aspectul corespunderii cu art 23 din Constituția RM.

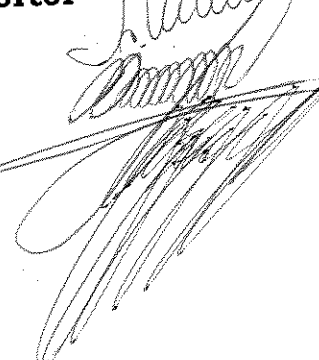
Se remite Curții Constituționale prezenta Încheiere, Sesizarea, copia rechizitoriului, copia demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea nu poate fi atacată cu recurs.

Președintele ședinței, judecătorul -raportor

Judecători

Ana CUCERESCU

Petru PĂUN

Eugeniu BEȘELEA